

L a n d s k a p s n ä m n d e n s framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående rätt för landskapsnämnden att bevilja dispens från de fordringar, som äro gällande för att vinna inträde såsom elev vid högre navigationsskolan i Mariehamn.

Nº 8/1937.

Uti en till landskapsnämnden insänd-skrivelse av den 22 september 1936 har sjöfartsstyrelsen förmält, hurusom sjömannen Olof Tor Björn Sundqvist, från Helsingfors stad, hos sjöfartsstyrelsen anhållit om rätt att, oaktat bristande sjöpraktik, vinna inträde såsom elev å navigationsskolkursen vid högre navigationsskolan i Mariehamn; och har sjöfartsstyrelsen genom resolution av den 18 augusti 1936 samt i stöd av stadgandet i § 13 av förordningen den 20 september 1918 angående sjöfartsläroverken berättigat sökanden att trots bristfällig sjötjänst vinna inträde såsom elev vid navigations-skola och å navigationsskolkurs vid högre navigationsskola. Då Sundqvist sedermera den 4 därpåföljande september, med hänvisning till nämnda resolution, hos föreståndaren anhållit att bliva inskriven å högre navigationsskolans i Mariehamn navigationsskolkurs, hade föreståndaren härvid meddelat, att sjöfartsstyrelsens resolution ej hade giltighet beträffande detta läroverk, samt anmodat Sundqvist att genom honom till landskapsnämnden inkomma med anhållan om rätt till inträde vid skolan, vilket även skett, men hade föreståndaren

följande dag tillkännagivit att sökandens ansökan ej kunnat bifallas.

Med anledning härav hade sjöfartsstyrelsen, med åberopande av ovannämnda lagrum och § 11 i överenskommelseförordningen av den 27 juni 1924 angående ordnande av undervisningsväsendet i landskapet Åland, gjort gällande, att styrelsen vore befogad att bevilja dispenser av nu ifrågavarande innehåll, medan en dylik rätt icke kunde anses tillkomma landskapsnämnden.

Sedan landskapsnämnden, på grund av sjöfartsstyrelsens ovannämnda friställning, infordrat en närmare redogörelse över fallet i fråga av högre navigationsskolans föreståndare och denne i skrivelse av den 1 oktober 1936 lämnat densamma, av vilken framgick, att sjömannen Sundqvists relation i flere avseenden icke var riktig, har landskapsnämnden i sin svarsskrivelse i ärendet av den 5 i sagda månad, med förmälan att Sundqvist icke hos landskapsnämnden ansökt om ifrågakomna inskrivningsrätt, under hänvisning till mom. 6 § 9 av lagen om självstyrelse för Åland, given den 6 maj 1920, samt stadgandena i §§ 11, 15, 16, 17 och 18 av ovanåberopade överenskommelseförordning, hävdad den uppfattning, att rätta innebörden av § 11 bestode däri, att landskapets sjöfartsläroverk, vilket är en anstalt närmast för åländsk yrkesutbildning, (och, enligt vad sjöfartsstyrelsen själv uti ett år 1923 avgivet utlåtande framhållit, avsetts för och nästan uteslutande besökts och besökes av åländsk befolkning,) visserligen skall, exempelvis i avseende å undervisningens uppdelande i klasser med av riket fastställda kunskapsmått, vara inrättat enligt samma grunder som uti motsvarande läroverk i riket, men att frågan om läroplan

nen uti inskränkt mening samt fastställandet av de metoder, medelst vilka eleverna bibringas det föreskrivna måttet av vetande och de fordringar, som kunna uppställas för inträde i läroverket, enbart ankomme å landskapets myndigheter. Till följd härav kunde landskapsnämnden ej heller medgiva, att landskapets, på grundlag sig stödjande rätt till självstyrelse på sjöfartsundervisningens område uti nuförevarande avseende lederades.

Sjöfartsstyrelsen hade sedermera, i anledning av ifrågakomna, mellan styrelsen och landskapsnämnden uppkomna meningsskiljaktighet, vänt sig till handels- och industriministeriet, vilket ministerium, efter det Ålandsdelegationens utlåtande inbegärts och erhållits, men icke utfallit i önskvärd riktning, med stöd av stadgandet i § 35 av lagen om självstyrelse för Åland, hänskjutit berörda kompetensfråga till Högsta domstolens "prövning och avgörande". I sitt utlåtande av den 20 april innevarande år åttalade Högsta domstolen, att åberopade överenskommelseförordning angående undervisningens ordnande i landskapet icke upphävt eller begränsat sjöfartsstyrelsens dispensrätt, utan att i § 11 av densamma tvärtom stadgas, att de för statens sjöfartsläroverk gällande bestämmelserna i fråga om inträdesfordringar och lärokurser för olika examina skola i huvudsak lända till efterrättelse vid landskapets enahanda läroverk. Vid sådant förhållande och då ur åländska självstyrelselagens grundsatser icke heller kan vinnas stöd för uppfattningen, att utö vandet av den sjöfartsstyrelsen i förberörda avseende tillagda befogen-

heten skulle för Ålands vidkommande överförts å landskapets förvaltningsmyndigheter, fann Högsta domstolen, att sådan av sjöfartsstyrelsen meddelad tillåtelse till intagning i sjöfartsläroverk av elev med bristande sjötjänst, varom stadgas i § 13 i förordningen om sjöfartsläroverken, den 20 september 1918, bör äga giltighet jämväl för landskapet Åland, att sådant tillstånd kan beviljas endast av sjöfartsstyrelsen. (Landskapets nämndens kurs.)

I trots av Högsta domstolens auktoritativa utlåtande i förevarande ärende tillåter sig landskapsnämnden fortfarande hävda den rättssuppfattning, som kommit till uttryck i landskapsnämndens ovanåberopade skrivelse till sjöfartsstyrelsen av den 5 oktober 1936. Härutöver får landskapsnämnden framhålla, hurusom de bestämmelser, vilka äro givna i förordningen angående sjöfartsläroverken av den 20 september 1918, visserligen, såsom tillkomna före självstyrelselagen, enligt § 10 i denna lag tillämpliga vidare äro gällande i landskapet, på samma sätt, som stadgandena i skolordningen av den 8 augusti 1872 äro gällande för landskapets lärda skolor. I fråga om den sistnämnda gäller dock och har alltid tillämpats, att de befogenheter, som tillkomma skolstyrelsen, genom självstyrelselagen överflyttade till landskapsnämnden, såvida ej undantag härifrån uttryckligt stadgats i överenskommelseförordningen av den 27 juni 1924 angående ordnande av undervisningsväsendet i landskapet Åland. För att sjöfartsstyrelsen skulle kunna utöva nu ifrågakomna dispensrätt, hade sålunda stadgande härvid icke varit ovillkorligen bort ingå i förenämnda överenskommelseförordning. Då så icke skett, och landskapsnämnden icke heller på annat sätt avstått från

rätten och skyldigheten till den omedelbara förvaltningen av landskapets sjöfartsläroverk och även förordningen alldeles tydligt utgår från den allmänna grundsatsen, att alla av undervisningsväsendet föranledda förvaltningsuppgifter skola handläggas av landskapsnämnden, medan sjöfartsstyrelsen, enligt § 15 i samma förordning, endast tillagts däri nämnda kontroll, kan den sistnämnda rimligtvis icke utöva beslutanderätten i frågor berörande rätt till inträde i denna landskapets läroinrättning utan att självstyrelselagens allmänna begrepp åsidosättes.

Såsom här ovan framhållits, har landskapsnämnden såväl lagstiftningsrätt som förvaltningsbefogenhet beträffande sitt undervisningsväsende, med undantag av "grunderna" för detsamma. Med hänsikt härtill och då landskapsnämnden ej finner anledning att efterskänka landskapets grundlagsenliga rätt till självstyrelse på berörda område, och enligt landskapsnämndens förmenande rätten att bevilja dispens för inträde såsom elev vid landskapets sjöfartsläroverk begreppsensligt måste anses tillhöra landskapets högsta skolmyndighet, har nämnden ansett det nödvändigt att, i enlighet med § 12 självstyrelselagen, en landskapslag stiftas, som uttryckligt tillerkänner landskapet denna självfallna rätt.

För övrigt kan landskapsnämnden icke underlåta att framhålla, huru-
som frågan angående dispens för rätt att vinna inträde vid rikets sjöfartsläroverk enligt gällande förordning angående sjöfartsväsendets förvaltning icke ens handläggas av sjöfartsstyrelsen vid allmänt plenum, utan vid avdelningssammanträde eller måhända endast av avdelningschef förstärkt med vederbörande nautisk tjänsteman. Dylika ärenden beträff-

fande Ålands sjöfartsläroverk hava i tretton år behandlats på lagfarens sekreterarens föredragning av landskapsnämnden, vars ordförande jämval är lagfaren, efter därförinnan inhämtat utlåtande av läroverkets nautiska bildade och, under senare år - med högsta nautiska kunskapsmått utrustade föreståndare, med biträde av skolans båda ordinarie lärare (sjökaptenener). Det måste sålunda kunna fastslås, att landskapsnämndens sakkunskap på området fullt ut kan mäta sig med sjöfartsstyrelsens. Syftemål och rättesnöret för vardera myndigheten i förevarande fall måste ju vara att skapa en duglig befäls- och underbefälskår för rikets handelsflotta.

I stöd av de sakförhållanden landskapsnämnden här ovan framhållit för landskapsnämnden förelägga Landstinget till antagande följande förslag till landskapslag:

"Landskapslag

angående rätt för Ålands landskapsnämnd att bevilja dispens från de fordringar, som äro föreskrivna för att vinna inträde såsom elev vid högre navigationsskolan i Mariehamn.

§ 1.

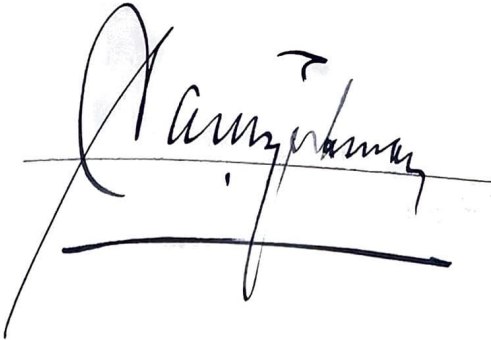
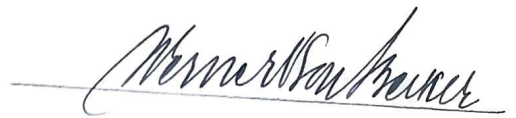
Ålands landskapsnämnd äger rätt att, där skäl härtill provas förelägga och enligt de grundsatser, som gälla i fråga om rikets motsvarande läroverk, bevilja dispens från de fordringar, vilka äro föreskrivna för att vinna inträde såsom elev vid högre navigationsskolan i Mariehamn.

§ 2.

Denna lag träder omedelbart i kraft."

Mariehamn den 20 oktober 1937.

På landskapsnämndens vägnar:

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Arvid Järnhammar". The signature is written over a horizontal line, with a long, sweeping underline that extends to the right.A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Werner von Knor". The signature is written over a horizontal line, with a long, sweeping underline that extends to the right.